

BELEIDSONDERSTEUNING IN EEN VERANDEREND POLITIELANDSCHAP

Paul Ponsaers*
Myriam Trepant**

De afgelopen maanden werd op verschillende plaatsen en fora fel gediscussieerd over de hertekening van het Belgisch politiebestedel. Te veel en te dikwijls werd dit debat overschaduwd door spektakelargumenten en eerder emotionele interventies, niet zelden ingegeven door korpsbelangen in de moeilijke evenwichtsoefening tussen verschillende politiediensten. Het leek allemaal sterk op paniekvoetbal ten gevolge van een groeiende onzekerheid omtrent de toekomst van ons Belgisch politiebestedel. Tekenend hiervoor was dat in deze discussie te pas, maar vooral te onpas, de term 'eenheidspolitie' in de mond werd genomen.

Eenzijds zijn er nochtans voldoende aanwijzingen voor de wat meer afstandelijke observator om met gerust gemoed te kunnen argumenteren dat het allemaal die vaart niet loopt. Het is vandaag inderdaad niet mogelijk de blauwdruk te geven voor de Belgische politie anno 2000. Toch zijn er anderzijds nu reeds fundamentele contouren te tekenen op basis van een aantal (meer sluipende, minder spectaculaire) evoluties die wellicht te weinig worden onderkend. De bedoeling van deze bijdrage is een roundup te maken van deze evoluties, die zich voorgedaan hebben in het politielandschap en de opdracht van de Afdeling Politiebeleidsondersteuning van de Algemene Politie steundiensd daarbinnen te situeren. Essentieel in dergelijke démarche is uiteraard het akkoord waartoe de huidige regering zich verbonden heeft.

DE DOELSTELLINGEN VAN HET REGEERAKKOORD

Het regeerakkoord Dehaene II kondigde onder de titel 'De veiligheid centraal' vijf maatregelen aan die raakten aan het politieke domein. Het is duidelijk dat een aantal van deze maatregelen veeleer verband hielden met de politieke taakinvulling dan met de *politiestructuur* als zodanig, hoewel uiteraard het ene niet los kan gezien worden van het andere. Zo is het b.v. duidelijk dat de discussie omtrent de inhoud van de notie *basispolitiezorg* niet los kan gezien worden van de discussie omtrent de organisatie van het Belgisch politiebestedel. Laat ons echter in eerste instantie eens de structurele, organisatorische componenten op een rij plaatsen die de regering voor ogen stonden bij het afsluiten van dit akkoord.

De regering wenste – blijkens het regeerakkoord – 'de continuïteit te verzekeren van de uit het Pinksterplan afgeleide hervormingen door een verhoogde specialisatie van de politiediensten en de versterking van de noodzakelijke coördinatie van de politiediensten.'

* Docent Universiteit Gent/Afdelingshoofd Politiebeleidsondersteuning APSD.

** Wetenschappelijk medewerkster Afdeling Politiebeleidsondersteuning APSD.

Eerste vaststelling

De Regering heeft het niet over de afschaffing, absorptie, fusie, e.d.m. van bestaande algemene politiediensten. De gemeentepolitie, rijkswacht en gerechtelijke politie blijven dus alle drie bestaan. Hiermee is het debat omtrent de invoering van een zogenaamde eenheidspolitie (voorlopig?) afgesloten.

Voor diegenen die nog twijfelden, voegt de Regering er uitdrukkelijk aan toe in haar akkoord: 'De Regering zal het onderzoek voortzetten van het voorontwerp van wet op de gerechtelijke politie met het oog op een spoedige indiening ervan in het Parlement'. Geen misverstand mogelijk dus. Deze vaststelling sluit uiteraard de lopende discussie niet uit omtrent de opportuniteit van het bepalen van een uiteindelijk finaliteit in het veranderingsproces.¹

Tweede vaststelling

Er wordt door de Regering uitdrukkelijk verwezen naar de beleidscontinuïteit met het Pinksterplan. Het 'Pinksterplan' kwam op 5 juni '90 tot stand, als antwoord van de toenmalige Regering Martens VIII op het rapport van de parlementaire onderzoekscommissie Bourgeois, de zgn. 'Bendecommissie'.

Uitgangspunt bij dat Pinksterplan was dat de misdaadbestrijding en de openbare veiligheid onmogelijk op een efficiënte wijze verzekerd kunnen worden, zolang er geen globaal en samenhangend politiebeleid is en zolang de verschillende politiediensten werken in een geest van onderlinge concurrentie, soms met tal van taakoverlappingsen en met dubbel gebruik van personeel en materieel.

Om hieraan te remediëren bevatte het Pinksterplan verschillende maatregelen op het vlak van de *politiecoördinatie*. Veel van deze coördinerende maatregelen, die in het Pinksterplan voorop werden gesteld, zijn intussen gerealiseerd. De totstandkoming van de wet op het Politieambt, annex het K.B. op het vijfhoeksoverleg, dienen vanuit dit coördinatieperspectief gezien te worden. Ook verschillende samenwerkingsvormen tussen gemeentelijke politiekorpsen onderling of tussen gemeentepolitie en rijkswacht werden in dezelfde coördinatiegedachte ontwikkeld.

Reeds in het Pinksterplan had de Regering het over de oprichting van een aantal 'Gemeenschappelijke Diensten'. Dit leidde uiteindelijk tot de oprichting van de Algemene Politie-eurodienst bij K.B. van 11 juli 1994. Het is dan ook logisch dat het nieuwe regeerakkoord nu vermeldt dat 'De Algemene Politie-eurodienst, die ten dienste staat van alle politiediensten, zal worden versterkt'.²

Het nieuwe regeerakkoord bevat, precies op het vlak van de politiecoördinatie, de belangrijkste innovatie. De Regering stelt: 'Ingevolge het overleg waartoe de Regering het initiatief zal nemen, inzonderheid met de plaatselijke overheden, zal de Regering het grondgebied per provincie indelen in interpolitiezones (IPZ's). Per IPZ zullen afspraken worden gemaakt binnen het lokaal vijfhoeksoverleg. Deze af-

1. Zie in dit verband: FIJNAUT, C., *Een kleine geschiedenis van de huidige organisatie van het Belgische politiewezen*, uitg. Gouda Quint, 1995, p. 1-109. In kringen van hoofdcommissarissen van gemeentepolitie wordt hierop momenteel aangedrongen, alsook in een 'grijs' rapport vanwege een Antwerps arrondissementscommissaris.

2. De Franstalige versie van het regeerakkoord stelt: 'Le service Général d'Appui Policier, à la disposition de tous les services de police, sera consolidé'.

spraken zullen gaan over de organisatie van de basispolitiezorg door de drie politiediensten. De afspraken over de basispolitiezorg moeten worden goedgekeurd door de gemeenteraad. De bevoegdheden van de burgemeester m.b.t. de uitvoering van deze afspraken zullen wettelijk geëxpliciteerd en uitgebreid worden'.

Derde vaststelling

De Regering beperkt zich in haar akkoord niet tot een eenvoudige versterking van de coördinatie. Zij heeft het ook over *verhoging van de specialisatie*.

Zo staat in het regeerakkoord vermeld: 'De Regering zal waken over een verdergaande specialisering en samenwerking tussen de politiediensten en een betere verdeling van de taken, meer bepaald van de gerechtelijke, tussen de rijkswacht, de gerechtelijke politie en de gemeentepolitie, onder meer om deze laatste in staat te stellen haar preventieve taak en meer bepaald van buurtpolitie, te kunnen vervullen'. En verder wordt in het vooruitzicht gesteld: 'Deze samenwerking tussen de politiediensten zal het voorwerp uitmaken van een grondige evaluatie en van een parlementair debat'. Wordt hiermee dan het finale politiedebat aangekondigd? De toekomst zal dit moeten uitwijzen.

DRIE SLUIPENDE EVOLUTIES

De hierboven uiteengezette doelstellingen van de Regering Dehaene II op het vlak van de politieproblematiek kunnen slechts begrepen worden in hun context, een context die in belangrijke mate mede vorm gegeven wordt door een drietal sluipende evoluties.

Op de eerste plaats

Het punt dat we hier willen maken is in eerste instantie cijfermatig van aard, en houdt verband met de schaal waarop en de volledigheid waarmee de politiesamenwerking wordt georganiseerd. Essentieel is evenwel hierbij de problematiek van de bestuurlijke inbedding, m.a.w. de aansturing van overheidswege. Hierbij zullen we een korte, beperkte vergelijking doorvoeren met Nederland. We zullen zien dat de consequentie die aan deze problematiek verbonden is veel verdergaander is dan op het eerste gezicht zou kunnen lijken. Hij houdt met name verband met de fundamentele beleidskeuze *voor een federale dan wel lokale aansturing van het politiebestedel*. Laat ons eerst enkele vaststellingen doen, om daarna één en ander in zijn consequenties door te denken.

Sinds de start van de huidige Regering is de IPZ-vorming in een versneld ritme van start gegaan en doorgevoerd.³ De consolidatie van de plannen op diverse niveau's zal nog wel wat tijd in beslag nemen. Niets sluit uit dat er zich nog verschuivingen zullen voordoen, integendeel. Niettemin kan gesteld worden dat we vandaag reeds een realistisch zicht hebben van hetgeen in de toekomst de IPZ-verdeling van het Belgisch territorium zal betekenen. België telt 589 gemeenten. Met

3. De meest recente richtlijn ter zake is de omzendbrief van de Minister van Binnenlandse Zaken van 5 december 1995, IPZ 1, inzake de indeling van het grondgebied per provincie in Interpolitiezones (IPZ).

de huidige plannen lijkt het erop uit te lopen dat met deze 589 gemeenten zo'n 180 IPZ's zullen gevormd worden. M.a.w.: in 180 zones (van gemiddeld een drie- à vier-tal gemeenten) zullen rijkswacht en gemeentepolitie in de toekomst samenwerken om de '(Basis)-Politiezorg⁴' waar te nemen. In grote mate is dit het resultaat van onderhandelingen gevoerd tussen vertegenwoordigers van rijkswacht, gemeentepolitie en gerechtelijke politie in de schoot van de federale Centrale Stuurgroep en de Provinciale Technische Werkgroepen (PTW's). Met deze territoriale indeling zou het landelijk territorium *volledig gedekt* worden.

Hiermee willen we tot een ander punt komen: de vergelijkingen naar *schaalgrootte* met de Nederlandse situatie. We maken de vergelijking omdat Nederland naar grootte erg vergelijkbaar is met België. Nederland telt 12 provincies, België nu 10 (+ het Brussels Hoofdstedelijk Gewest); Nederland telt 647 gemeenten, België (zoals gezegd) 589. Beide landen zijn dus precies op dit vlak sterk vergelijkbaar.⁵ De 25 regiokorpsen, op maat gemaakt van de Nederlandse gerechtelijke arrondissementen, werden opgesplitst in zgn. 'rayons'. Vandaag de dag tellen we zo'n 140-tal rayons in de Nederlandse regiopolitie-organisatie. De schaal ervan is bijzonder vergelijkbaar met deze van de 180 Belgische Interpolitiezones.

Naast de evolutie op het vlak van de IPZ's doet zich in België nog een ander fenomeen voor. Terwijl de organisatiestructuur van de gerechtelijke politie sinds haar oprichting in 1919 gebonden is aan het territorium van de gerechtelijke arrondissementen, doet zich een territoriale verschuiving voor ter gelegenheid van de interne rijkswachtreorganisatie. De bakens hiertoe zijn:

- herstructurering van de brigades tot autonome operationele entiteiten;
- geen vermindering van het aantal contactpunten, die zelfs bij voorkeur nog opvoeren;
- de grenzen van de districten in overeenstemming brengen met die van de gerechtelijke arrondissementen;
- inkrimpen van de hiërarchische keten en hierbij in concreto nagaan of de echelons territoriale groep en/of gebied nog zinvol zijn en zo ja hun rol duidelijk bepalen;
- de gespecialiseerde eenheden maximaal rationaliseren;
- de operationele eenheden maximaal ontlasten van de administratieve en logistieke taken en administratieve en logistieke ondersteuning maximaal rationaliseren en inplanten op het meest aangewezen echelon.

In het verleden telden we 52 rijkswachtdistricten, verspreid over het Belgische grondgebied. Gevolg van de reorganisatie is dat vandaag deze districten evolutief worden omgeschakeld naar zgn. 'megadistricten', met het objectief zo dicht mogelijk het territorium van de *gerechtelijke arrondissementen* te benaderen. Dat betekent wellicht dat we op termijn evolueren naar een 27-tal megadistricten, waarvan het werkterrein samenvalt met dat van de gerechtelijke politie en van de respectie-

4. Terwijl in voorgaande teksten, uitgaande van het departement Binnenlandse Zaken, sprake was van 'Basispolitiezorg', vermeldt omzendbrief IPZ 1: 'Een IPZ is een territorium bestaande uit één of meerdere gemeenten waarin de algemene politiediensten samen de *politiezorg* verzekeren'.

5. Overigens is de vergelijking nuttig omdat nog maar recent Nederland haar politiediensten (territoriaal gescheiden korpsen van gemeentepolitie en rijkspolitie) heeft ondergebracht in één grote politieorganisatie, m.n. een zgn. Regiopolitie. In Nederland heeft men de fase van de politiecoördinatie dus achter zich gelaten ten voordele van de reorganisatie.

velijke parketressorten. Het is dan ook opmerkelijk dat deze 27 Belgische gerechtelijke arrondissementen in grote mate de schaal benaderen van de 25 regiopolities in Nederland. Opnieuw treffen we dus een opvallende vergelijkbare schaalgrootte aan tussen Nederland en België, dit keer als het gaat om de ruimere politieterritoria. Als er in het regeerakkoord sprake is van specialisering slaat dit ongetwijfeld ook op de gerechtelijke opdrachten, die in een soort van tweede lijn dienen opgelost te worden in de taakverdeling tussen gerechtelijke politie en rijkswacht op het echelon van het gerechtelijk arrondissement.⁶ Hierbij dient overigens aangestipt te worden dat de IPZ-vorming in België gepaard gaat met het uitbouwen van territoriaal identieke lokale en/of zonale vijfhoeksoverleginitiatieven⁷, waarbij ervan uitgegaan wordt dat deze zich dienen te situeren *binnen* het territorium van de gerechtelijke arrondissementen. Het ene (IPZ) zal als het ware perfect in het andere (gerechtelijk arrondissement) moeten passen.

Op federaal vlak is er natuurlijk de federale politiedienst, de rijkswacht, en de landelijke onderdelen van de GPP-organisatie. Op het vlak van de politiecoördinatie is er de creatie van de Algemene Politiesteundienst als nieuwigheid. De huidige discussie in Nederland omtrent de plaats van de Korpsen Landelijke Politie is tekenend voor de moeilijkheden die men daar ondervindt bij de uitbouw van een politiedienst op het niveau van de regio's. De Belgische radicale keuze voor een *steundienst* houdt op dit vlak toch wel meer garanties in naar de toekomst toe.

Kortom, naar dekking en schaalgrootte is de Belgische situatie bijzonder sterk vergelijkbaar met de Nederlandse. Welke grillige vormen het Belgisch politielandschap ook moge aannemen in de loop van de eerstvolgende jaren, afgezien van reorganisatie of niet, op het vlak van de inschaling zal België sterk gaan gelijken op het Nederlandse model. Het lijkt ons dan ook nuttig de evolutie in Nederland de eerstvolgende jaren van zeer nabij te volgen, en lering te trekken uit de ervaringen die men daar zal opdoen. En toch zijn er, naar onze mening, enkele essentiële verschillen in klemtonen waar te nemen tussen beide landen.

In Nederland is men op zoek gegaan naar een schaalgrootte (de regio), die moet toelaten op andere bestuurlijke terreinen dan het louter politieke aan beleidsvoering te gaan doen (b.v. ruimtelijke ordening, milieu, urbanisatie, e.d.m.).⁸ Deze zogenaamde 'kubusvorming' moet toelaten een nieuw tussenliggend bestuurlijk niveau te creëren dat voldoende groot is om een daadkrachtig beleid te ontwikkelen, terwijl het dan weer niet té groot is zodat toch voldoende lokale inkleuring aan dit beleid kan gegeven worden. De discussie omtrent het 'democratisch deficit' op lokaal vlak nemen de Nederlanders er dan blijkbaar op de koop toe bij.

6. In dit verband vermeldt omzendbrief IPZ 1, bijlage 3: 'De aanvullende component kunnen we opdelen in drie groepen: (1)..., (2) De eenheden voor gespecialiseerde politiezorg, te weten waarvoor bijzondere kennis en middelen noodzakelijk zijn. Het gaat meestal om fenomenen of problemen van bovenlokaal niveau, in het raam van netwerken of georganiseerde criminaliteit; maar ook lokaal kan dit, zeker tijdelijk, nodig zijn. We denken hier aan algemene en gespecialiseerde rechteamts, met alles wat daarbij hoort (documentatie, middelen, technieken, enz.) in het bijzonder de BOB's en de brigades van de gerechtelijke politie, (3)...'.

7. In ieder IPZ zal een veiligheidscharter worden opgesteld door een lokaal vijfhoeksoverleg, overeenkomstig de bepalingen van het K.B. van 10 april 1995. Het veiligheidscharter wordt periodiek in het lokaal vijfhoeksoverleg geëvalueerd en aan de nieuwe lokale noden en fenomenen aangepast.

8. CRAMWINCKEL, M. en PONSAERS, P., 'Het politiebestedel van België en Nederland. Enige ontwikkelingen', in: *Bestuurskunde*, 1994, Jg. 3, nr. 6, uitg. VUGA, 's-Gravenhage, p. 263-273.

De ultieme ratio bij deze Nederlandse beleids optie is ongetwijfeld de *integratie* van het beleid, zo ook dat van het *veiligheidsbeleid*. Meer dan voorheen wordt de nadruk gelegd op het feit dat *IV-beleid (Integrale Veiligheid*⁹) deel moet uitmaken van een bestuurlijk beleid op zowat alle sectoren van het maatschappelijk leven en onmogelijk kan geïsoleerd worden tot de aspecten van het politieel en/of justitieel beleid. Via deze optie wenst men in Nederland te komen tot een samenhangend geheel van (veiligheids-)beleidsmaatregelen. Het is dan ook geen toeval dat zgn. gemeentelijke 'IV-ambtenaren' werden aangesteld om mede toe te zien op de realisatie van een samenhangende ontwikkeling van regio's of gewesten.

Hoezeer de Nederlandse inschaling in politieterritoria ook moge lijken op de toekomstige Belgische, toch wijkt de Belgische situatie bestuursmatig grondig af van de Nederlandse. De klemtoon van de politieke beleidsvoering wordt immers niet zozeer gelegd op het tussenliggende niveau (van b.v. het gerechtelijk arrondissement), maar wordt veel dichter bij het lokale geschoven (de Nederlandse 'rayons') door de IPZ-vorming en de daaraan gekoppelde optie zgn. 'Veiligheidscharters' op dit niveau te laten uitwerken. Het 'democratisch deficit' van grootschaliger echelonering (zoals in Nederland) wordt hierdoor opgevangen, temeer daar de lokale bestuurlijke beleidsmakers de facto *participeren* aan het lokale vijfhoeksoverleg en er niet worden vertegenwoordigd.¹⁰

Dat brengt evenwel met zich mee dat de afstemming van het politieke IPZ-niveau op andere bestuurlijke lagen niet zo voor de hand liggend is. De integratie van het veiligheidsbeleid in de andere bestuurlijke sectoren, zoals dat in Nederland het geval is middels het IV-beleid, is weliswaar niet onmogelijk, doch wel problematischer. De toekomstige Belgische IPZ zal hoe-dan-ook een '*politiezone*' zijn, waarbij de aansluiting met een meer integrale aanpak op *andere* bestuurlijke niveau's zal moeten gezocht worden.

Voorlopig zal een IPZ-beleid zich noodzakelijkerwijs moeten beperken tot politieke materies. Daardoor is het risico bestaande dat het politiebeleid zich – zeker in een eerste fase – op een *zelfstandige lijn* zal verder ontwikkelen, los van andere beleidsmateries. Dit, terwijl meer dan ooit voorheen gepleit wordt voor *geïntegreerde projecten*, b.v. in het kader van de in het vooruitzicht gestelde zgn. 'samenlevingscontracten' met de *steden*. Heel concreet zal dit ongetwijfeld zijn gevolgen hebben op sectoren als het te voeren hulpverlenend drugsbeleid, het rampenbeleid, het verkeersbeleid, de inzet van stadswachten,... om nog niet te spreken van het milieubeleid, het tewerkstellingsbeleid en het ruimere sociaal-economische beleid.

Wat er ook van zij, er heeft zich afgelopen maanden een 'sluipende' evolutie voorgedaan in de discussie omtrent de schaal van ons toekomstig politiebestedel, en de bestuurlijke inbedding ervan, ten voordele van *een meer lokale inbedding van*

9. Ministerie van Binnenlandse Zaken, Ministerie van Justitie, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, *Integrale Veiligheidsrapportage*, Den Haag, maart 1993; Een kritiek inzake deze vorm van rapportage, vanuit Belgische hoek, is te vinden in: RAES, K., 'Onveiligheid in een normloze wereld. Bedenkingen bij de Nederlandse Integrale Veiligheidsrapportage '93'. Lezing voor 'De Balie' te Amsterdam, 23 november 1993.

10. Dat zou overigens problemen kunnen stellen. Terwijl in Nederland de burgemeester veeleer dient gezien te worden als een vertegenwoordiger van de Kroon, is de Belgische burgemeester de emanatie van een gemeentelijke verkiezingsronde.

de politieke besluitvorming. Het is ongetwijfeld in dit licht dat ook de optie van de Regering dient begrepen te worden om de IPZ-afspraken van morgen te laten consolideren door de gemeenteraad en de bevoegdheden van de burgemeester uit te breiden inzake de uitvoering ervan. Het is ongetwijfeld ook in deze context dat de interne herschikking binnen de rijkswachtorganisatie dient gezien te worden. Het is niet toevallig dat het commando meer dan ooit voorheen de nadruk legt op de centrale rol van de brigades (de kleinste lokale eenheid die dit korps kent), ten nadele van hogerliggende niveau's, en dat de rijkswacht aansluiting zoekt met de lokale beleidsverantwoordelijkheden.

Vanuit dit oogpunt gezien is deze evolutie niet zozeer een nieuwe fase in de zgn. concurrentiestrijd tussen de politiediensten, maar veeleer een fundamentele optie van de beleidsverantwoordelijkheden ten voordele van het globale politiebestedel met een sterke, lokale beleidsmatige verankering. De Regering speelt dus niet de kaart van één politiedienst ten nadele van de andere. Daarover gaat het dus niet. Het gaat om een fundamentele reoriëntatie van het globale politiebestedel, met respect voor de eigenheid van alle partners op de werkvloer.

Op de tweede plaats

Afgelopen jaren heeft de federale regering bijzondere inspanningen gedaan in het globale politiedomein. Zo is er door de federale en gewestelijke overheid in toenemende mate onder meer geïnvesteerd in de gemeentepolitie. In het kader van de begroting 1994 werden belangrijke bedragen ingeschreven in de gemeentelijke begrotingen, waarvan de herkomst federaal of gewestelijk was. We geven hiervan een beknopt overzicht:

Begroting 1994	Federaal (BiZa)	Waals Gewest	Brussels Gewest
Veiligheidskontrakten	1.410,00 mio	323,25 mio	347,64 mio
Preventiekontrakten	131,20 mio		
Bijzondere integratiesubsidies			130,00 mio
Trekkingsrechten	159,000 mio		
Boetefonds	268,80 mio		
Globaal Plan (2de luik)	150,00 mio		
Subsidies agenten in opleiding	131,70 mio		
Veiligheidsschijf Gemeentefonds		192,98 mio	
Personeelsvergoeding		24,000 mio	
Namen		27,50 mio	
TOTAAL	2.250,70 mio	567,73 mio	477,64 mio

Het ging om een totaalbedrag (federaal + gewestelijk) van: *3.296,07 mio*. Daarenboven werden nog belangrijke federale, bijzondere tussenkomsten gerealiseerd, die niet zo meteen figureren in de gemeentelijke begrotingen, doch die wel rechtstreeks ten goede komen van de gemeentepolitie. Het gaat om:

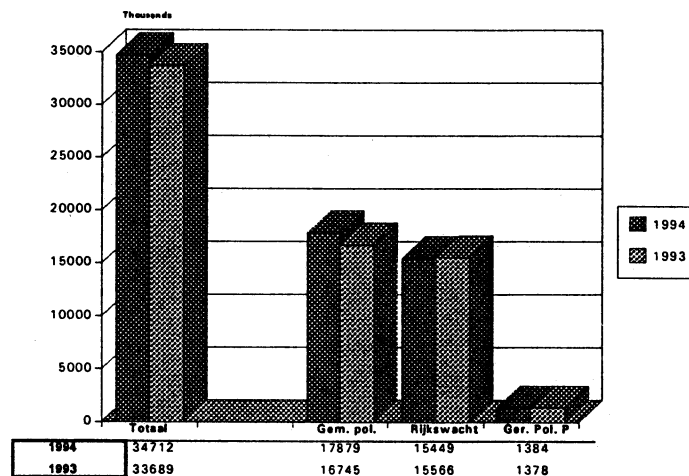
Begroting 1994	Federaal (BiZa)
101-Centrales	18,00 mio
P.I.P.-project	265,00 mio
Krediet aan gouverneurs en intergemeentelijke samenwerking	142,10 mio
Coördinatie gouverneurs	18,00 mio
Subsidie opleidingscentra	140,00 mio
Diversen (specialisatiecursussen)	10,00 mio
TOTAAL	593,10 mio

De tussenkomst van de federale en gewestelijke overheden in globo belooft voor het begrotingsjaar 1994 dus in het totaal 3.889,17 mio ten voordele van de gemeentepolitie. De federale overheid heeft ook budgettaire en andere inspanningen gedaan ten opzichte van de rijkswacht. Dat kan niet ontkend worden. Nochtans is het zo dat de inspanningen t.a.v. de gemeentepolitie zich vooral weerspiegelen in een gevoelige personeelstoename.

Op 31 december 1994 waren er in totaal 34.712 *politiefunctionarissen* werkzaam in de drie reguliere politiediensten. Over de laatste vier jaren heen heeft zich een merkbare verhoging van het aantal personeelsleden voorgedaan. Zo was er b.v. op 31 december 1990 nog sprake van een totaal van 32.691 *politiefunctionarissen*.

De gemeentelijke politie wordt meer en meer de grootste politiedienst van het land. Op 31 december 1994 werden er 17.879 leden van de gemeentepolitie geteld, terwijl deze algemene politiedienst op 31 december 1990 nog een effectief telde van 15.704 leden. Eind '94 telde de rijkswacht 15.449 personeelsleden, terwijl het einde '90 ging om 15.647 leden. De gerechtelijke politie telde eind '94, 1.384 leden, terwijl eind '90 er een zeer vergelijkbaar volume aan personeel werkzaam was in de schoot van dit korps, m.n. 1.340 leden.¹¹ Globaal gezien kan dus gesteld worden dat de stijging van het totaal aantal politiefunctionarissen afgelopen jaren toe te schrijven is aan de stijging die zich heeft voorgedaan bij de gemeentelijke politie.

11. TREPANT, M., 'Morfologie van de Politiediensten – Syntheserapport 1 januari 1995', in: *Handboek Politiediensten*, Uitg. Kluwer Editorial, Algemene Politiesteundienst, Afdeling Politiebeleids ondersteuning, Diegem, 1995. Voor gedetailleerde informatie kan de geïnteresseerde lezer deelrapporten op diskette bekomen bij Kluwer Editorial. De morfologische gegevens van voorgaande jaren zijn eveneens beschikbaar: DE VROE, E., PONSAAERS, P., 'Feedback morfologische gegevens van de politiediensten. Syntheserapport 1-1-91', in het kader van het Steunpunt 'Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling', 1991, Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Rijkspolitie, Brussel; PONSAAERS, P., DE VROE, E., JANSSEN, Ch., m.m.v. COLLE, P., 'Feedback morfologische gegevens van de politiediensten (1-1-92)', Ministerie van Binnenlandse Zaken, In het kader van het Steunpunt 'Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling', uitg. Politeia, Brugge; TREPANT, M., m.m.v. BEULLENS, M., COLLE, P., DEVROE, E., 'Morfologie Politiediensten – Cijfergegevens op 1 januari 1993', Ministerie van Binnenlandse Zaken, In het kader van het Steunpunt 'Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling', uitg. Politeia, Brugge, 1993; TREPANT, M., PONSAAERS, P., 'Morfologie van de Politiediensten – Syntheserapport 1 januari 1994', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, 1995 (+ deelrapporten op diskette, en volledig rapport beschikbaar).

Bovenstaande grafiek toont het totaal aantal feitelijke effectieven per politiekorps, en het nationaal totaal van alle politiediensten samen. De grafiek laat een vergelijking toe tussen '94 en '93. Hieruit blijkt nadrukkelijk de recente groei van de gemeentepolitie, die hiermee ontegensprekelijk de grootste politiedienst van het land is geworden. Tot voor enkele jaren was de grootte van rijkswacht en gemeentepolitie nauwelijks verschillend.

In het perspectief van de argumentatie die we ontwikkelden onder punt één (globale reoriëntatie naar een globaal politiebestedel met nadrukkelijke lokale bestuurlijke verankering) is het logisch dat federale en gewestelijke ondersteuning voornamelijk vertaald worden in bijkomende middelen voor lokale politiezorg. Het is onmiskenbaar dat dit vooral ten voordele is gegaan van de gemeentepolitie. Ook dit is eerder een 'sluipende' evolutie, die in kringen van leden van de gemeentepolitie zelf naar ons gevoelen te weinig onderkend wordt. Nog te dikwijls wordt nog vanuit een 'underdog'-positie gereageerd, terwijl er klaarblijkelijk geen redenen meer zijn om zich deze positie eigen te maken.

Op de derde plaats

In uitvoering van het Pinksterplan heeft bij het gevoerde beleid steeds het hoofdobjectief van *politiesamenwerking* voorop gestaan. Hierbij werd bij de aanvang een tweesporenbeleid gevoerd, m.n. enerzijds een beleid dat gericht was op de samenwerking tussen gemeentepolitie en rijkswacht, anderzijds een beleid dat gericht was op de intergemeentelijke samenwerking tussen verschillende, naburige korpsen van gemeentepolitie.

Nog voordat de parlementaire onderzoekscommissie Bourgeois naar buiten kwam met haar verslag vaardigde toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, Louis TOBBACK, op 26 april 1990 de Omzendbrief OOP13 uit¹², die voorzag in het

12. VAN OTRIVE, L., CARTUYVELS, Y., PONSAERS, P., *Sire, ik ben ongerust. Geschiedenis van de Belgische politie 1794-1991*, 1992, uitg. Kritak, Leuven, p. 367.

afsluiten van plaatselijke protocolakkoorden tussen gemeentepolitie en rijkswacht. Deze circulaire voorzag in een algemene regeling voor een betere taakverdeling op het vlak van de bestuurlijke politie tussen rijkswacht en gemeentepolitie. Deze circulaire bood lange tijd het raamwerk waarbinnen de coördinatie op het veld tussen rijkswacht en gemeentepolitie verliep. Grosso modo werden deze samenwerkingsprotocollen door 2 factoren gekenmerkt:

1. het ging om een functionele taakverdeling op bestuurlijk vlak. Er werd vanuit gegaan dat het korps van gemeentepolitie, die in een OOP13-akkoord trad, zelf (of in samenwerking met andere gemeentelijke korpsen) kon voorzien in een 24:24h-permanentie. Er was m.a.w. geen sprake van de tijd tussen beide politiediensten te verdelen;

2. een OOP13-protocol werd afgesloten door de rijkswacht met één enkel gemeentelijk politiekorps, slechts uiterst zelden met een groep gemeenten, onafhankelijk of het korps in kwestie nu al dan niet deel uitmaakte van een intergemeentelijke samenwerking.

In het rapport van de toenmalige commissie Bourgeois was nauwelijks sprake van de gemeentepolitie. Dat neemt evenwel niet weg dat, de Regering in haar 'Pinksterplan' een bijzondere nadruk heeft gelegd op de rol van de burgemeesters als verantwoordelijken voor de openbare orde en veiligheid. De Regering opteerde uitdrukkelijk voor een strategie van herwaardering van de gemeentelijke politie. Om dit te realiseren werd binnen de Regering afgesproken dat de minister van Binnenlandse Zaken in elke provincie een rondetafelconferentie zou organiseren om maatregelen en voorstellen te bespreken in dit verband. In de oorspronkelijke herwaarderingsnota werd reeds de bovengemeentelijke samenwerking, met de klemtoon op het tot stand brengen van een zonale politie, centraal gesteld. De minister stelde toen reeds voor de gemeenten onder te brengen in zones, waarbinnen de gemeentepolities zouden samenwerken. Drie types van zones werden voorgesteld:

1. zone A zou bestaan uit één enkele gemeente. Het ging hier duidelijk om de grotere steden;

2. in een zone B zou, door samenwerking tussen een aantal gemeenten (3 à 6) een politiekorps van tenminste 40 à 60 personen tot stand gebracht worden, zodat dit korps in staat zou zijn een 24/24 uur-permanentie te organiseren;

3. in een zone C zou de samenwerking tussen meerdere gemeenten binnen een redelijke territoriale schaal (niet meer dan een 6-tal gemeenten) niet toelaten om een voldoende groot korps op de been te brengen om een permanentie te verwezenlijken. In deze zones zou samengewerkt worden met de rijkswacht.

Het voorstel kreeg nogal wat weerstand vanwege sommige burgemeesters, die hun gehechtheid aan een zo ruim mogelijke gemeentelijke autonomie benadrukten. Zij beschouwden het vervangen van gemeentelijke korpsen door een zonaal politiekorps als een aantasting van de gemeentelijke autonomie, waar ze zich moeilijk mee konden verzoenen. TOBACK besloot uit de bespreking dat – hoe dan ook – het noodzakelijk was de gemeenten in zones onder te brengen om samenwerking tussen de korpsen te organiseren, welke vorm deze samenwerking ook mocht aannemen. Een resem pilotprojecten werd erkend en materieel ondersteund. Ook werden de politie-effectieven in rekening gebracht, zodat die gemeenten die inspanningen leverden om het organieke kader op te vullen beloond werden. In de evaluatienota van juni '91 nam de minister zich voor de toelagen eveneens te kop-

pelen aan een minimumbezetting die per gemeente vooropgesteld werd en aan de al dan niet aanwezigheid van een 24-uren-permanentie.

Sinds Binnenlandse Zaken de intergemeentelijke samenwerking propageerde, werden (referentiedatum: 15 juli 1994) 39 samenwerkingsakkoorden erkend, hetzij: 3 in de provincie Antwerpen, 7 in Brabant, 6 in West-Vlaanderen, 3 in Oost-Vlaanderen, 5 in Henegouwen, 7 in Luik, 5 in Limburg en 3 in Namen. Over het ganse land werkten aldus 145 gemeenten in een samenwerkingsverband. 23 van deze korpsen realiseerden op zichzelf een 24:24h-permanentiedienst. De andere korpsen hebben op beduidende wijze het volume openingsuren opgedreven.

Gemeente	Inwonertal	Feitelijk kader
ALGEMEEN TOTAAL: 39 getekende protocollen: 145 korpsen (= 24,62%) waarvan 23 autonoom (= 15,86%)	2.168.929 21,54%	2.484 14,83%

In deze samenwerkingsverbanden werden 2.484 politiemensen tewerkgesteld. Het ging met andere woorden om 14,83% van het totaal aan effectieven werkzaam bij de gemeentepolitie. Deze korpsen bedienden 21,54% van de Belgische bevolking. Hierbij mag niet vergeten worden dat – naast hogergenoemde 145 gemeenten – niet minder dan 74 korpsen zelfstandig instonden voor een 24:24h-permanentiedienst. Het is duidelijk dat het hier ging om de grotere stedelijke agglomeraties, met een groot aantal effectieven.

Gemeente	Inwonertal	Feitelijk kader
ALGEMEEN TOTAAL: 74 autonome 24:24h korpsen (= 12,56%) (+ 23 autonome korpsen in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden = 97 korpsen (= 16,47%)	4.107.985 40,80%	11.439 68,31%

In deze autonoom werkende korpsen werden 11.439 politieambtenaren tewerkgesteld, wat neerkwam op 68,31% van de totaliteit van de effectieven die werkzaam zijn in de gemeentepolitie. Deze korpsen bedienden 40,80% van de Belgische bevolking. Indien we de korpsen die in een erkend intergemeentelijk samenwerkingsverband functioneerden, samennemen met diegenen die autonoom een 24:24h permanentiedienst hadden opgezet, bekomen we een totaal effectief van 13.923 politiefunctionarissen, m.a.w. 83,14% van de gemeentelijke politie-effectieven. Deze (in totaal 219) korpsen stonden in voor 62,34% van de Belgische bevolking.

Gemeente	Inwonertal	Feitelijk kader
ALGEMEEN TOTAAL: 39 getekende protocollen 74 autonome 24:24h korpsen (= 219 gemeenten; = 37,18%)	6.276.914 62,34%	13.923 83,14%

Globaal genomen kan dus gesteld worden dat de gemeentelijke politie in grote mate uitgegroeid was tot een volwaardige politiedienst. Dat nam evenwel niet weg dat op dat ogenblik nog 249 korpsen bestonden van het landelijke type, die alles samen slechts een totaal van 5,46% van het totaal aan effectieven totaliseerden. Het was precies in deze territoria dat zich problemen stelden om te komen tot verdergaande vormen van intergemeentelijke samenwerking. Zelfs met veel goede wil en verbeeldingskracht was het niet mogelijk in sommige landelijke streken – met een lage politie- en bevolkingsdichtheid – te komen tot verdergaande werkbare samenwerkingsvormen.

Met het K.B. van 9 mei 1994 op de 'Minimale Normen' heeft Binnenlandse Zaken dit probleem verder willen aanvatten. Op basis van een wetenschappelijke studie werd een formule uitgewerkt¹³ die de veiligheidsproblemen, waarmee een stad of gemeente wordt geconfronteerd, in rekening brengt en objectiveert. Kortom: op basis van een aantal maatschappelijke factoren werd op een eenvormige wijze voor alle gemeenten berekend hoeveel gemeentelijke politiemensen *minimaal* dienden aanwezig te zijn in het korps. Dankzij deze statistische techniek werd dus de lat voor alle gemeenten gelijk gelegd qua veiligheidsplanning en werden de gemeentelijke inspanningen evenredig verdeeld. Het gevolg hiervan moest zijn dat de rijkswacht niet langer de financiële gaten zou dienen te vullen, maar haar inspanningen zou kunnen concentreren op de plaatsen waar ze het meest nodig zijn en op de problemen die prioriteit vergen. Een round-up van de samenwerkingsinspanningen werd gemaakt op 1 januari 1994.¹⁴ Uit deze studie bleek dat de korpsen die een goed percentage realiseerden t.a.v. de hen toegekende minimale norm dikwijls de korpsen waren die afgelopen twee jaren ook bijkomende inspanningen deden om het effectief personeelskader te verhogen of minstens op peil te houden. Daartegenover stond dat de korpsen die een ongunstig percentage scoorden t.a.v. de hen toegekende minimale norm niet zelden ook de korpsen waren waarvan het effectief personeelskader afgelopen twee jaren daalde. De conclusie was duidelijk: die gemeenten die aandacht hadden voor het ontwikkelen van een veiligheidsbeleid zetten deze inspanning door; diegene die hiervoor weinig of geen oog hadden, deden weinig of geen inspanningen om dit te corrigeren. Gezien deze situatie bestond het gevaar van een divergerende evolutie.

13. Het Leuvens onderzoek van de hand van DE RYNCK, S., *Een minimale veiligheidsnorm voor de Politie*, ging uit van het Nederlands onderzoek 'Eindrapport van de Stuurgroep Kwantificering Politiewerk', *De politie beter verdeeld*, 1987. Het is dit Leuvens onderzoek dat het uitgangspunt is geweest voor het K.B. van 9 mei 1994 betreffende het minimum aantal betrekkingen van de organieke formatie van de politieambtenaren van de gemeentepolitie.

14. Repertorium Politiediensten, Algemene Politie steundienst, Afdeling Politiebelidsondersteuning, *Evaluatie van de gemeentelijke inspanningen op veiligheidsvlak*, 1994 (Het repertorium 1995 is beschikbaar).

Globaal kon vastgesteld worden dat de gemeenten die achteraan het peleton bengelden over het algemeen kleinere korpsen waren, die niet zelden van het landelijke type waren. In de kop van de groep troffen we de grotere korpsen aan van het stedelijke type, met daarnaast eveneens kleinere korpsen, ondermeer van het landelijke type.

Ondanks de vooruitgang op het vlak van de politiesamenwerking op lokaal vlak bleken er geen mirakeloplossingen te bestaan die een volledige dekking van het territorium zouden garanderen. Het probleem bleef dat daar waar ontoereikende veiligheidsinspanningen geleverd werden door de gemeenten, bijkomende inspanningen dienden gepresteerd te worden door de rijkswacht op het grondgebied van deze gemeenten.¹⁵ Dit bracht onvermijdelijk onevenwichten met zich mee, zowel op budgetfair als functioneel vlak. De tijd was rijp om de keuze te maken tussen (1) een territoriale verdeling van het grondgebied tussen rijkswacht en gemeentepolitie of (2) andere, meer ingrijpende samenwerkingsconstructies op te zetten. Dat is hetgeen vandaag de dag gerealiseerd wordt middels de IPZ-indeling van het land. Overigens dient in dit verband beklemtoond te worden dat deze samenwerkingsvorm op geen enkele manier de bestaande intergemeentelijke samenwerkingsakkoorden op de helling zet.¹⁶ Het effect ervan op de bestaande OOP13-protocollen zal zich slechts in de toekomst verder uittekenen.¹⁷

Hiermee sluiten we deze derde 'sluipende' evolutie af, één van een gefaseerde uitbouw van diverse vormen van politiesamenwerking. In een eerste fase was deze samenwerking eerder gebaseerd op occasionele, vrijwillige deelname, in de huidige fase wordt het lokale patchwork vervolledigd in één globale, territoriale *politie-structuur*, met lokale zonering. De evolutie van de afgelopen jaren heeft immers duidelijk gemaakt dat er veel goede wil aanwezig is op lokaal niveau, doch dat de loutere vrijwilligheid niet leiden kan tot een sluitende structuur.¹⁸

VOOR EEN RATIONEEL BELEID

In het voorgaande deel van deze bijdrage hebben we aangegeven dat er zich afgelopen jaren een drietal essentiële, 'sluipende' evoluties hebben doorgezet:

1. de evolutie naar een meer lokale inbedding van de politieke *besluitvorming* t.a.v. het globale politiebesteding;

15. Zie reeds in dit verband: PONSMAERS, P., 'L'autonomie communale, un alibi', in: *Politeia*, 1991, Jg. 1, nr. 3, ed. Politeia, Bruxelles, pp. 33-36.

16. Omzendbrief IPZ 1 stelt ter zake: 'Actueel ontvangen de gemeenten die een volwaardige politiezorg verzekeren of een beduidende bijdrage hebben geleverd voor een verhoogde veiligheid, subsidies van de federale overheid. Binnen het raam van de beschikbare budgettaire middelen blijven die subsidies behouden. Het feit dat binnen een IPZ-kontext met andere partners wordt samengewerkt doet hier geen afbreuk aan. Meer nog, de gemeenten die thans geen subsidies genieten kunnen, via de IPZ en voorzover ze hun bijdrage leveren tot een volwaardige politiezorg voor hun gemeente, eveneens van die subsidies genieten. Trouwens, in de toekomst zal de samenwerking binnen en tussen IPZ's, de intergemeentelijke politiesamenwerking vervagen.'

17. Voorlopig wordt volstaan met de vermelding in IPZ 1: 'De bijlage aan de OOP13 en aanvullende richtlijnen van bestuurlijke en gerechtelijke overheden kunnen fungeren als algemene richtbakens'.

18. Van belang is evenwel te benadrukken dat in het kader van de IPZ-formule de 'sensibele' punten van de OOP13-samenwerkingsakkoorden tussen rijkswacht en gemeentepolitie (voorwaarde van 24:24h-permanentie en akkoord met één enkele gemeente) uitdrukkelijk worden afgerond.

2. de krachtdadige federale *middelen*politiek, die o.m. uitmondt in een kwantitatief sterkere gemeentepolitie;

3. de verdere uitbouw van een lokale *politiesamenwerkings*structuur, ondersteund van wege federale zijde.

Gegeven dit nieuwe politielandschap zal het vanaf nu noodzakelijk zijn tot goede werkafspraken te komen tussen gemeentepolitie en rijkswacht. Deze werkafspraken mogen niet louter gemaakt worden in functie van de organisatie van beide politiediensten, maar dienen in eerste instantie uit te gaan van de *veiligheidsproblemen* die zich *op het terrein*, en in eerste instantie *lokaal*, voordoen. Het is naar ons gevoelen op dit vlak dat de Afdeling Politieondersteuning van de Algemene Politiesteundienst een rol heeft te spelen. Het gaat erom de beschikbare, schaarse politionele middelen op een zo zinvol mogelijke manier te spreiden over het territorium. Dat is de beleidsondersteunende taak van de Afdeling PBO.

In eerste instantie

De APSD is een coördinatie-orgaan, dat in het leven werd geroepen bij K.B. van 11 juli 1994. Het objectief van deze steundienst ligt in het tot stand brengen van een optimale coördinatie tussen de algemene politiediensten enerzijds, en het ondersteunen van het algemene politiebeleid anderzijds. De APSD is een *interdepartementale constructie*, en staat dus onder het gezag van zowel de Minister van Justitie als van Binnenlandse Zaken.

De dienst wordt geleid door een Raad van Bestuur, samengesteld uit de hoogste politiekaders van de drie algemene politiediensten. Het dagelijks bestuur wordt waargenomen door een Directiecomité, dat samengesteld is uit drie hogere politie-officieren van gerechtelijke politie, rijkswacht en gemeentelijke politie. Aan dit directiecomité is een staff van medewerkers verbonden, die instaan voor de goede werking van de globaliteit van de APSD.

De Algemene Politiesteundienst telt vier Afdelingen, m.n. (1) de Afdeling Operationele Diensten, (2) de Afdeling Internationale Politiesamenwerking, (3) de Afdeling Informatica-Telematica, en (4) de Afdeling Politiebeleidsondersteuning.

De Afdeling *Politiebeleidsondersteuning* richt zich op het inhoudelijk ondersteunen van het intern management van de politiediensten en vooral op het bijstand bieden bij onderlinge coördinatie van de algemene politiediensten. In deze zin zijn de politiediensten zelf de eerste gebruikers van de produkten en resultaten van de Afdeling. Tevens richt de Afdeling zich op het ondersteunen van het algemene politiebeleid, dat gevoerd wordt door bestuurlijke en gerechtelijke overheden.

De Afdeling stelt een aantal medewerkers tewerk met wetenschappelijke kwalificaties. Het is immers nodig dit beleidsondersteunend werk te onderbouwen met wetenschappelijke methoden en technieken, en het tevens voldoende conceptueel te verantwoorden. Het is van essentieel belang hieraan voldoende aandacht te geven om kwaliteitsgericht te blijven werken. De Afdeling telt twee diensten, m.n. (1) een Dienst Politiestatistiek en (2) een Dienst Vijfhoeksoverleg.

In tweede instantie

De opdracht van de *dienst Politiestatistiek* wordt volledig georiënteerd rond de aanmaak van statistisch beleidsondersteunend materiaal in een aantal deeldomeinen. Naast de creatie van een aantal noodzakelijke voorwaarden om tot resultaten te komen (eenvormigheid van inzamelinstrumenten, vaste inzamelperiodiciteit, juistheid en betrouwbaarheid van gegevens, motivatie van de respondenten,...) wordt de hoofdbrok van de werkzaamheden van de Dienst Politiestatistiek gevormd door de statistische analyse en de programmering van outputschema's binnen deze deeldomeinen. Deze resultaten dienen zo nauw als mogelijk aan te sluiten bij de behoeften van zowel de politiediensten zelf als deze van het meer algemeen beleid.

Bij de verzameling en verwerking van de gegevens wordt er streng op toegezien dat louter en alleen gewerkt wordt met *gedepersonaliseerde gegevens*, zodat op geen enkele wijze geraakt wordt aan de private levenssfeer.

Een goede fenomeenanalyse is een noodzakelijk hulpmiddel bij het hogerbeschreven federaal beleid in de richting van een lokale IPZ-politiestructuur. Vandaar dat door de Afdeling Politiebeleidsondersteuning alles in het werk wordt gesteld, sinds het ontstaan van APSD in augustus '94, om de beschikking te krijgen over betrouwbaar statistisch materiaal betreffende de politieel geregistreerde criminaliteit en de gebeurtenissen die nopen tot ordediensten.

In het kader van de IPZ-vorming werden een aantal zgn. *'logische en relevante politiecriteria'* gehanteerd, die moesten toelaten de discussie te *objectiveren*. Deze criteria worden in eerste instantie geput uit het materiaal dat door de Afdeling Politiebeleidsondersteuning ter beschikking wordt gesteld. Het is logisch dat goede fenomeenanalyses voor een deel de werkdruk op de politie zullen bepalen. Het is dan ook vanuit dit perspectief dat de gehanteerde instrumenten van groot nut kunnen zijn bij de organisatie en sturing van het IPZ-politiewerk. Verschillende modules trachten dit objectief te realiseren:

GICS (Geïntegreerde Interpolitiële CriminaliteitsStatistiek): Deze module is gericht op het garen en verwerken van de strafbare feiten die door de drie algemene politiediensten werden geverbaliseerd.

De realisatie van het project verloopt in twee fasen: een eerste fase is gericht op het in kaart brengen van *zes essentiële basisgegevens* betreffende alle geverbaliseerde feiten, afkomstig uit de aanvankelijke processen-verbaal. Het gaat hier m.a.w. om een basisregistratie in de breedte die een antwoord kan bieden op de vraag: 'Wat gebeurde er wanneer in welke gemeente'; in een tweede fase van dit project zullen ook andere *verdergaande* gegevens geput worden uit zowel aanvankelijke als navolgende processen-verbaal, meer bepaald m.b.t. verdachten- en slachtofferprofielen en modus operandi. Deze verdergaande statistische vatting wordt uitsluitend opgevraagd voor enkele welbepaalde feiten. De uitwerking van deze tweede fase is echter in grote mate afhankelijk van het materiaal dat geput kan worden uit de grote gerechtelijke informaticasystemen zoals PIP, Polis en Telma en het implementatieplan dat hierbij gevolgd wordt.

De informatie die verwerkt wordt, wordt steeds op een *geïntegreerde* wijze weergegeven. Het gaat met andere woorden om de globaliteit van de criminaliteit die door de drie politiediensten *samen* werd geregistreerd op een bepaald grondge-

bied. De analyse spitst zich dus toe op de vastgestelde fenomenen, niet op de activiteit van de één of andere politiedienst.¹⁹

Het gaat om een recurrente inzameling.²⁰ Dat betekent dat elk gemeentelijk politiekorps, elke rijkswachteenheid en elke brigade van gerechtelijke politie maandelijks haar gegevens overmaakt op een permanente basis. Midden '93 werd deze module opgestart. Dit eerste halfjaar werd afgerond met een testrapport, om vanaf januari '94 op volle toeren te beginnen te draaien.

Eén van de hoofdobjectieven van het project is het in kaart brengen van de aard van de criminele feiten die politiediensten registreren in het kader van hun gerechtelijke opdracht. Het is dan ook zaak de trends, die zich na verloop van tijd aftekenen in het criminaliteitsprofiel, tijdig op het spoor te komen en deze te signaleren.

Elk kwartaal worden overzichten gemaakt van de door de politie geregistreerde criminaliteit per *gerechtelijk arrondissement*.²¹ Deze overzichten zijn in eerste instantie bedoeld om op lokaal niveau aangewend te worden. Concreet kunnen deze kwartaalstaten nuttig aangewend worden door de lokale brigades, eenheden en korpsen voor interne opvolging van de gerechtelijke opdrachten. Tevens wordt hierdoor het lokaal vijfhoeksoverleg voorzien van een noodzakelijke basisinformatie.

19. Diverse recente bijdragen beschrijven om exhaustieve wijze de gevolgde methodologie: PONSAERS, P., DEVROE, E., BEULLENS, M., 'Politieele statistische informatieverwerking' (syllabus), in: *Handboek Politiediensten*, (Rubriek Informatie- en Communicatiemanagement, afdeling Beleidsinformatie), Afl. 37, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, 1995, p. 101; BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., 'Statistieken door de Algemene Politie-eindienst: De stap naar de lokale preventiepraktijk', in: *Handboek Criminaliteitspreventie*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, Afl. 1, februari 1995, p. 1-24; BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., 'Statistiek van de geregistreerde criminaliteit: De stap naar de praktijk', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, Afl. 36, 1995, p. 1-23; BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., 'Statistique de la criminalité enregistrée par la police: Franchir le pas vers la pratique', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, Suppl. 33, 1995, p. 1-23; PONSAERS, P., 'Naar een vernieuwde criminaliteitsstatistiek', in: *Revue van de Rijks-wacht*, aug. 1995, pp. 26-29.

20. Het parcours is georganiseerd d.m.v. 'Omzendbrief van 31 mei 1995 betreffende de basisvatting en de diepergaande statistische vatting van de criminaliteitscijfers bij politiediensten'.

21. De beschikbare trimesteriële staten zijn: BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., 'Criminaliteitsstatistieken per gerechtelijk arrondissement - Toelichting', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, Afl. 36, 1995, p. 1-21 & '1°, 2°, 3° en 4° trimester '94 - 14 boekdelen (Hasselt, Ieper, Kortrijk, Brugge, Leuven, Mechelen, Dendermonde, Antwerpen, Oudenaarde, Veurne, Tongeren, Turnhout, Gent, Brussel)', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, Afl. 36, 1995; BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., 'Aperçus trimestriels de criminalité par arrondissement judiciaire - Commentaires', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, Suppl. 33, 1995, p. 1-18 & '1°, 2°, 3° et 4° trimestres '94 - 14 tomes (Nivelles, Eupen, Neufchâteau, Arlon, Mons, Namur, Verviers, Marche en Famenne, Tournai, Liège, Huy, Dinant, Charleroi, Bruxelles)', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, Suppl. 33, 1995; BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., 'Criminaliteitsstatistieken per gerechtelijk arrondissement - 1° trimester '95, 2° trimester '95, 3° trimester '95, (4° trimester in voorbereiding) - 14 boekdelen (Hasselt, Ieper, Kortrijk, Brugge, Leuven, Mechelen, Dendermonde, Antwerpen, Oudenaarde, Veurne, Tongeren, Turnhout, Gent, Brussel)', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, 1995; BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., 'Aperçus trimestriels de criminalité par arrondissement judiciaire - 1° trimestre '95, 2° trimestre '95, 3° trimestre '95, (4° trimestre en préparation), - 14 tomes (Nivelles, Eupen, Neufchâteau, Arlon, Mons, Namur, Verviers, Marche en Famenne, Tournai, Liège, Huy, Dinant, Charleroi, Bruxelles)', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, 1995.

tie. Tevens wordt jaarlijks een volledige, nationale statistiek aangemaakt in rapportvorm, ten behoeve van het meer algemene beleid ter zake.²²

Het is duidelijk dat de *geregistreeerde criminaliteit* binnen de gemeente/zone één van de eerste richtinggevende logisch en relevante criteria is in het kader van de IPZ-vorming. Divers onderzoek heeft trouwens uitgewezen dat dit criterium de grootste voorspellingswaarde heeft t.a.v. het beschikbare effectief in vergelijking tot andere criteria. In eerste instantie moet de nadruk hier gelegd worden op de *aard van de geregistreeerde strafbare feiten* in een dergelijke zone, veel meer dan op het globale volume ervan.

In tweede instantie dient ook wel rekening gehouden te worden met het globale volume aan politieel geregistreeerde criminaliteit in een bepaalde gemeente/zone. Hiertoe is het bepalen van een zgn. *criminaliteitsgraad* een nuttig instrument. Het gaat hier niet zozeer om de kwaliteit van de fenomenen, maar om de kwantiteit, waarbij het aantal geverbaliseerde feiten in een gemeente/zone gerelateerd wordt aan het aantal inwoners.

Het jaarrapport van de GICS-statistiek 1995 wordt momenteel voorbereid door APSD, zoals voor 1994. Dit globaal overzicht zal ondermeer opnieuw een bijlage bevatten die gemeentelijke criminaliteitsrates per 1.000 inwoners zal weergeven, en meteen ook de vergelijking tussen '94-'95 realiseren.

Gebeurtenissen Openbare Orde: Binnen deze module wordt gewerkt aan het garen en verwerken van gegevens die betrekking hebben op fenomenen waarbij een ordedienst door een politiedienst werd georganiseerd.

Ook hier verloopt de realisatie in fasen:²³ zoals bij de module 'GICS' werd ook hier geopteerd om binnen een zogenaamde basisregistratie een beperkt aantal gegevens op te vragen omtrent het brede spectrum van alle gebeurtenissen waarbij een ordedienst werd georganiseerd, gaande van b.v. de wekelijkse gemeentelijke markt tot grootschalige sociale conflicten; daarnaast zijn er nog twee specifiekere registraties die als het ware geënt zijn op deze basisregistratie, en een uitvergroting betekenen voor bepaalde aspecten. Met betrekking tot betogingen in het Brusselse en voetbalwedstrijden worden veel meer gegevens bevestigd dan in de basisregistratie.

Steeds wordt ernaar gestreefd de gegevens zoveel als mogelijk te *integreren*. Dat betekent ook hier concreet dat de informatie vanwege de twee betrokken algemene politiediensten wordt samengebracht in functie van de aard van de gebeurtenissen die geanalyseerd worden. Opnieuw gaat het dus niet om een activiteitenstatistiek, maar om een statistiek die peilt naar de betekenis van de fenomenen waarmee de politiediensten geconfronteerd worden.

22. Zie: BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., m.m.v. LAMEYSE, A., WARRANT, Th., 'De criminaliteit in 1994. Een jaaroverzicht op basis van geïntegreerde interpolitiële criminaliteitsstatistiek (GICS)', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, Afl. 37, 1995, pp. 159 & Bijlage 'Criminaliteitsrates' (diskette CRIMI 1994, Rapporten); BEULLENS, M., DEVROE, E., PONSAERS, P., avec la collaboration de LAMEYSE, A., WARRANT, Th., 'Statistique criminelle interpolicière intégrée (SCII)', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, Dossier, 1995, pp. 150 & Annexe 'Taux de criminalité' (disquette CRIMI 1994, Rapports).

23. Omzendbrief van 29 maart 1995 betreffende de inzameling van gegevens aangaande de registratie van 'gebeurtenissen' in het kader van de taken van bestuurlijke politie.

Wat de Basisregistratie betreft, gaat het om een doorlopende registratie van gegevens, die om de drie maanden ingezameld en gecentraliseerd worden. Begin '93 werd van start gegaan met deze module.

Uit deze inzameling resulteren kwartaalrapporten, 'staten' genaamd.²⁴ Deze deelrapporten geven een zicht op de aard van de gebeurtenissen waarmee de politiediensten te maken krijgen in het kader van hun opdrachten als ordehandhaver en de eventuele risico's die eraan verbonden zijn. Het doel is het afleiden van trends, aangaande de fenomenen. Eens per jaar gebeurt er een grondige rapportage, gebaseerd op de gegevens van het voorgaande kalenderjaar.²⁵ Het is duidelijk dat deze informatie van essentieel belang is voor het intern management van de politiediensten, en evenzeer nuttig kan aangewend worden door bestuurlijke beleidsverantwoordelijken.

De voetbalregistratie beoogt een systematische opvolging van hetgeen zich op en rond de voetbalstadions afspeelt van 1ste en 2de nationale klasse, van de Beker van België en van de internationale competities. Ook in deze module worden de interventies van de gemeentepolitie en van de rijkswacht in het kader van ordediensten samengevoegd tot één registratie die er vooral op gericht is meer te weten te komen omtrent de aard van het voetbalfenomeen zelf.

De voetbalregistratie houdt rekening met de periode waarover het voetbalseizoen zich uitstrekt. De registratie is tijdens deze periode doorlopend, zodat permanent een beeld kan gereconstrueerd worden van de stand van zaken. Tegen de helft van de seizoensperiode wordt een tussentijds verslag gemaakt m.b.t. de evolutie van het voetbalgebeuren.²⁶ Op het einde van elk seizoen wordt een syntheserap-

24. Beschikbaar: SPIESSENS, G., 'Toelichtingsbrochure: "Trimestriële rapportage" (staten). Basisregistratie - Gebeurtenissen Openbare Orde', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, Dossier 1996, p. 18 + bijl. (ter perse); Rapportage basisregistratie gebeurtenissen openbare orde - Staten periode 1/4, 2/4, 3/4, 4/4 - 1993; Rapportage basisregistratie gebeurtenissen openbare orde - Staten periode 1/4, 2/4 - 1994; SPIESSENS, G., 'Statistiek gebeurtenissen bestuurlijke politie. Basisregistratie. Vier trimestriële staten gegevens 1994 (diskette)', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, 1995; SPIESSENS, G., 'Statistiques événements police administrative. Enregistrement de base. Quatre états trimestriels données 1994 (disquette)', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, 1996 (ter perse).

25. SPIESSENS, G., m.m.v. CAPPELLE, J., DE VREESE, St., LAMEYSE, A., WARRANT, Th., 'Statistiek gebeurtenissen bestuurlijke politie (Basisregistratie) - Samenvatting van de resultaten van de gegevensverwerking betreffende het registratiejaar 1993', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, Dossier 1995, p. 1-36 (Volledig rapport beschikbaar); SPIESSENS, G., avec la collaboration de CAPPELLE, J., DE VREESE, St., LAMEYSE, A., WARRANT, Th., 'Statistiques événements police administrative (Enregistrement de base) - Résumé relatif aux résultats du traitement des données pour l'année 1993', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, Dossier 1995, p. 1-38 (Rapport complet disponible); SPIESSENS, G., DE VREESE, St., m.m.v. LAMEYSE, A., 'Statistiek gebeurtenissen bestuurlijke politie. Basisregistratie/Betogingen te Brussel. Rapport 1995 - Gegevens 1994', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, Dossier 1996; SPIESSENS, G., DE VREESE, St., en coll. avec LAMEYSE, A., 'Statistique événements police administrative. Enregistrement de Base/Manifestation à Bruxelles. Rapport 1995 - Données 1994', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, Dossier 1996 (ter perse).

26. DE VREESE, St. en coll. avec WARRANT, Th., 'Le Maintien de l'ordre à l'occasion de la saison football 1994-1995 - disquette: Etats', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, 1995; DE VREESE, St., m.m.v. WARRANT, Th., 'De ordehandhaving ter gelegenheid van het voetbalseizoen 1994-1995: Staten - diskette', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, 1995.

port samengesteld.²⁷ Tevens wordt hierbij een overzicht gemaakt van het soort van incidenten die zich voordeden en welke trends en nieuwe evoluties hierin kunnen opgemerkt worden. Ook wordt uitvoerig aandacht besteed aan de profielen van de harde kernen van bepaalde clubs.

Het eerste voetbalrapport had betrekking op het voetbalseizoen '91-'92. Intussen is gebleken dat het rapportagemateriaal erg nuttig is voor die korpsen en eenheden die betrokken zijn bij ordediensten in het kader van risicowedstrijden en eveneens als ondersteuning bij het beleid van bestuurlijke en gerechtelijke overheden.

De betogingsregistratie beperkt zich tot het grondgebied van de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het gaat om betogingen met een revendicatief of protestkarakter, die zich voordoen op de openbare weg en een bepaalde omvang hebben. Ook hier worden de registraties van gemeentepolitie en rijkswacht geïntegreerd i.f.v. de in kaart gebrachte evenementen.

De begrotingsregistratie strekt zich uit over een kalenderjaar en is doorlopend. De eerste rapportage maakte onderdeel uit van het syntheserapport Basisregistratie Openbare Orde, m.b.t. de betogingen die zich in '93 in het Brusselse voordeden.

Ook deze module inzake *gebeurtenissen die aanleiding geven tot het organiseren van ordediensten* zijn in het kader van de IPZ-vorming van groot belang. In de mate dat een gemeente/zone al dan niet veel te maken heeft met b.v. commerciële of sportevenementen kan dit zwaar wegen op de werkdruk. In dit kader mag zeker niet de bijzondere, jaarlijkse rapportage inzake ordediensten in het kader van voetbalwedstrijden onvermeld gelaten worden, waaruit het zware gewicht blijkt van dit soort van ordediensten in het globaal pakket.

Morfologie van de Politiediensten: Uit recent, grondig onderzoek naar de werkdruk bij politiediensten, blijkt dat omgevingskenmerken in grote mate bepalend

27. DE VREESE, St., en coll. avec LAMEYSE, A., WARRANT, Th., 'Le Maintien de l'ordre à l'occasion de la saison football 1994-1995; une approche statistique', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, 1995; DE VREESE, St., m.m.v. LAMEYSE, A., WARRANT, Th., 'De ordehandhaving ter gelegenheid van voetbalwedstrijden 1994-1995: een statistische benadering', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, 1996 (ter perse). Vorige edities: DE VREESE, St., en collaboration avec A. LAMEYSE, WARRANT, Th., 'Le maintien de l'ordre à l'occasion de la saison de football 1993-1994: une approche statistique', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, 1995; DE VREESE, St., m.m.v. LAMEYSE, A., WARRANT, Th., 'De ordehandhaving ter gelegenheid van wedstrijden tijdens voetbalseizoen 1993-1994', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, 1995; DE VREESE, St., m.m.v. CAPPELLE, J., BEULLENS, M., WARRANT, Th., *Ordehandhaving voetbalwedstrijden seizoen 1992-1993 – Een statistische benadering*, Ministerie van Binnenlandse Zaken, In het kader van het Steunpunt 'Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling', uitg. Politeia, Brugge, p. 205; DE VREESE, St., en collaboration avec CAPPELLE, J., BEULLENS, M., WARRANT, Th., *Le maintien de l'ordre à l'occasion de la saison football 1992-1993 – Une approche statistique*, Ministère de l'Intérieur, Dans le cadre du point d'appui 'Criminalité, Police administrative de la justice pénale', éd. Politeia, Bruges, 1993, p. 203; CAPPELLE, J., *Ordehandhaving voetbalwedstrijden in cijfers – Een analyse van de registratie bij ordediensten voetbalwedstrijden tijdens het seizoen 1991-1992*, Ministerie van Binnenlandse Zaken, In het kader van het Steunpunt 'Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling', uitg. Politeia, Brugge, p. 151; CAPPELLE, J., *Maintien de l'ordre matches de football 1991-1992 – Une analyse des enregistrements effectués lors des services d'ordre à l'occasion des matches de football pendant la saison 1991-1992*, Ministère de l'Intérieur, Dans le cadre du Point d'appui 'Criminalité, Police administrative et administration de la justice pénale', éd. Politeia, Bruges, p. 151.

zijn, zo ook bij de IPZ-vorming. Zonder in detail te treden ter zake zijn hier twee essentiële kenmerken van belang, met name het *bevolkingsaantal* en de *uitgestrektheid van het territorium*. Het is van belang beide kenmerken met elkaar (*de zgn. bevolkingsdensiteit, aantal inw. per km²*) te verbinden. Het inwonertal kan mogelijkwjs fel variëren in bepaalde streken, b.v. in functie van het toeristisch seizoen of i.f.v. academiejaren. De variabelen inwonertal en oppervlakte zijn ongetwijfeld in grote mate medebepalend voor de fenomenen die zich kunnen voordoen in een gemeente/zone, de politiedekking en de aanrijtijden ingeval van interventie.

Jaarlijks maakt APSD/PBO een round-up van de zgn. 'morfologische gegevens' inzake politiediensten.²⁸ Deze module beoogt het samenbrengen van statistische informatie die betrekking heeft op de *organisatiestructuren* van de politiediensten. Vijf deelthema's komen hier uitvoerig aan bod, m.n. (1) de effectieven, (2) de budgetten, (3) de logistieke middelen, (4) de functionele specialisatie, en (5) de samenwerkingsverbanden en openingsuren.

De informatie die gegaard en verwerkt wordt heeft betrekking op de drie algemene politiediensten, m.n. de rijkswacht, de gemeentepolitie en de gerechtelijke politie. Het gaat dus essentieel om een *interpolitieel* project. Het project bevat dan ook een aantal systematische interpolitiële overzichtstabellen, die een diagonale excursie doorheen het politielandschap toelaten.

In tegenstelling tot de andere statistische modules, die allen een inzameling beogen op permanente basis, gaat het hier om een momentopname. Om het in politietermen te zeggen: het gaat om een *robotfoto*. Jaarlijks wordt de morfologische inzameling georganiseerd met referentiedatum 1 januari. De eerste inzameling had betrekking op de gegevens van het jaar 1990. De informatie wordt jaarlijks verwerkt onder de vorm van een 100-tal deelrapporten, terwijl de synthese van de belangrijkste bevindingen wordt samengebracht in een eindrapport.

Het zijn vooral de politiediensten zelf die nuttig gebruik kunnen maken van deze gegevens bij het voeren van het intern management en bij het zoeken naar optimale samenwerkingsmodaliteiten. Nuttig gebruik situeert zich zowel op lokaal, supralokaal, provinciaal en federaal niveau. Vanzelfsprekend kunnen ook zowel bestuurlijke als gerechtelijke overheden deze gegevens aanwenden bij een meer algemene beleidsvoering inzake politie-inzet en -coördinatie, en uiteraard ook bij de IPZ-besprekingen. In deze context verdient het vermelding dat de morfologische gegevens als officiële cijfers worden beschouwd bij het voeren van het subsidiëringsbeleid van Binnenlandse Zaken.

Verder is deze informatie een essentieel basisgegeven voor verdergaande statistische analyses van de politieel geregistreerde criminaliteit en fenomenen waarbij ordediensten worden georganiseerd (zie hoger).

De *Dienst Vijfhoeksoverleg* werd opgericht met het oog op het stimuleren, het ondersteunen en het evalueren van het vijfhoeksoverleg, zoals dat voorzien werd in

28. Het parcours wordt aangegeven in: 'Omzendbrief van 19 mei 1995 betreffende de inzameling van de jaarlijkse morfologische gegevens van de drie Belgische politiediensten'.

artikel 10 van de Wet van 5 augustus 1992 op het Politieambt.²⁹ In de schoot van deze overleginitiatieven, die zowel lokaal als provinciaal kunnen zijn, worden de bestuurlijke en gerechtelijke overheden samengebracht met vertegenwoordigers van de drie politiediensten, met het oog op het afstemmen van het preventief en justitieel beleid en tevens het afspreken van een goede coördinatie tussen de politiediensten.³⁰ Een adviescomité begeleidt de Dienst Vijfhoeksoverleg in haar werkzaamheden. Dit comité is samengesteld uit vertegenwoordigers, afkomstig uit de praktijk.

De uitgewerkte regelgeving voorziet dat de Dienst Vijfhoeksoverleg jaarlijks een evaluatieve rapportage maakt ten behoeve van beide voogdijministers van APSD. Een eerste rapportage in deze zin kwam in '95 tot stand.³¹ In mei '96 zal het nieuwe rapport beschikbaar komen, volgende op de eerste editie.

De IPZ-werkafspraken moeten tot stand gebracht worden in een concreet en soepel forum. Dit forum wordt geboden door het Vijfhoeksoverleg. Het is in dit kader dat praktische afspraken moeten gemaakt worden om tot een tijds- en taakverdeling te komen. Het is vanuit dit perspectief dat het K.B. op het Vijfhoeksoverleg en de bijhorende omzendbrief werd voorbereid door de Afdeling Politiebeleidsondersteuning. De Afdeling staat tevens in voor de ondersteuning en begeleiding van de vijfhoeksoverleginitiatieven, zowel op lokaal als provinciaal vlak. Jaarlijks wordt een evaluatierapport ter zake aangemaakt.

29. Zie in verband met de uitbouw van het Vijfhoeksoverleg: CAPPELLE, J., 'Politieoverleg in Nederland', *Reeks Politie en de Veiligheid van de Burger*, nr. 1, v.z.w. Politeia/Uitg. Vanden Broele, Brugge, 1990, p. 126; CAPPELLE, J., PONSAERS, P., 'Vijfhoeksoverleg: Met hoop of wanhoop de toekomst tegemoet?', Deel 1: Het Astoria-gesprek, in: *Politeia*, 1991, Jg. 1, nr. 2, uitg. Politeia, Brussel, p. 19-30; CAPPELLE, J., PONSAERS, P., 'Vijfhoeksoverleg: De toekomst of de laatste uitstel?', Deel 2: Het Serwiringesprek, in: *Politeia*, 1991, Jg. 1, nr. 3, uitg. Politeia, Brussel, p. 25-32; BOON, K., ANCIAUX, O., BROUILLARD, I. et SCHARFF, P., 'Het vijfhoeksoverleg: een coördinatie tussen het bestuurlijk, politieel en gerechtelijk beleid', in: *Pretekst*, Uitg. Kluwer Editorial, juni 1994, pp. 7-12; BOON, K., ANCIAUX, O., BROUILLARD, I. et SCHARFF, P., 'La concertation pentagonale: une coordination des politiques administrative, policière et judiciaire', in: *Mouvement Communal*, n° 12/1994, pp. 582-587 et *L'officier de police*, n° 8/1994, p. 19-38; BOON, K., ANCIAUX, O., BROUILLARD, I. et SCHARFF, P., 'Het vijfhoeksoverleg: een coördinatie tussen het bestuurlijk, politieel en gerechtelijk beleid', in: *De Gemeente*, n° 11/1994, pp. 599-602 en *De politieofficier*, n° 8/1994, p. 19-38; CAPPELLE, J., 'Historiek en bedoeling van vijfhoeksoverleg', in: *Het Vijfhoeksoverleg: de stap naar een integraal lokaal beleid?*, Centrum voor Politiestudies v.z.w., Leuven, 1995, p. 3-12; BOON, K., 'Welke zijn momenteel de probleemgebieden en hoe ze opvangen?', in: *Het Vijfhoeksoverleg: de stap naar een integraal lokaal beleid?*, Centrum voor Politiestudies v.z.w., 1995, p. 39-50; ANCIAUX, O., 'Synthèse des débats qui se sont tenus en atelier lors des séances régionales de Marche-en-Famenne, Liège et Charleroi les 11, 12 et 14 avril 1995', in: *Actes du Colloque 'Les Concertations Pentagonales'*, Organisé par la ville de Mons – Conseil de Prévention et le Service de concertation pentagonale (SGAP/APP), p. 35-43.

30. Het Vijfhoeksoverleg werd vorm gegeven via het K.B. van 10 april 1995 houdende de algemene regels van het vijfhoeksoverleg, *B.S.*, 20 juni 1995 en de begeleidende Omzendbrief van 22 mei 1995 inzake het vijfhoeksoverleg, *B.S.*, 20 juni 1995.

31. BOON, K., CAPPELLE, J., ANCIAUX, O., BROUILLARD, I., GUISSSET, A.S. en SCHARFF, P., 'Het vijfhoeksoverleg: van plan tot realiteit – Een terugblik op de periode 1990-1995', in: *Handboek Politiediensten*, uitg. Kluwer Editorial, Diegem, september 1995; BOON, K., CAPPELLE, J., ANCIAUX, O., BROUILLARD, I., GUISSSET, A.S. et SCHARFF, P., 'La concertation pentagonale: du concept à la pratique – Une rétrospective de la période 1990-1995', in: *Manuel des Services de Police*, ed. Kluwer Editorial, Diegem, septembre 1995.

TER AFRONDING

Tot daar het kort overzicht van het beleidsondersteunend werk dat door de Afdeling PBO van de Algemene Politie-eenheden wordt verricht in het geschetste veranderend politielandschap. Het is onze overtuiging dat slechts via dit beleidsondersteunend werk een rationeel beleid kan gevoerd worden, zonder dat hierbij uit het oog mag verloren worden dat een rationele beleidvoering op meer gebaseerd is dan op deze beleidsondersteunende informatie. Beleidvoeren betekent immers ook keuzes maken en prioriteiten bepalen.

Het gaat sowieso om een moeilijke evenwichtsoefening, aangezien de Afdeling, als *federale* steuneenheid, geplaatst wordt in een politielandschap waar in eerste instantie de *lokale* veranderingstendenzen dienen ondersteund te worden. Het blijkt nu reeds dat de behoefte groot is naar detail- en fijnmaziger informatie dan deze die momenteel beschikbaar is na één jaar werken binnen het kader van de APSD. Het zal ongetwijfeld noodzakelijk zijn om vruchtbare *synergieën te ontwikkelen* tussen de inspanningen die PBO kan leveren op federaal vlak en deze die lokaal tot stand komen.

De APSD biedt het kader om deze uitdaging aan te gaan. Het is zaak deze kans met twee handen te grijpen. Hopelijk blijft het universitair-wetenschappelijk, en vooral dan criminologisch, milieu bij deze hachelijke onderneming niet langs de kant staan.³²

32. In dit verband dient toch wel het vruchtbaar samenwerkingsverband vermeld te worden in het kader van het 'Steunpunt Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling', dat tot stand bij beslissing van de Ministerraad van 6 april 1990. Drie onderzoekspolen werden opgericht, onder impuls van Wetenschapsbeleid: één onder het promotorschap van prof. dr. P. HEBBERECHT (Vakgroep Strafrecht en Criminologie – UG), een tweede op het departement Justitie en een derde op het departement Binnenlandse Zaken. Het is deze derde pool die nu werd ondergebracht binnen de Afdeling Politiebeleidsondersteuning van de APSD. Recent werden de werkzaamheden van de UG-pool geëvalueerd in opdracht van Wetenschapsbeleid en werd besloten tot verlenging van het initiatief voor een nieuwe periode van vier jaar. Het initiatief werd een nieuwe titel meegegeven: 'Interface Criminologische Gegevens'. De Gentse universitaire Steunpuntpool brengt driemaandelijks een newsletter uit betreffende de Steunpuntactiviteiten onder de titel *Crime on Line*. De newsletter bevat informatie omtrent de voortgang die gemaakt wordt in het kader van de verschillende Steunpunt-polen. De newsletter kan besteld worden op navolgend adres: Steunpunt 'Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling', p/a prof. dr. P. Hebberecht, Universiteit Gent, Onderzoeksgroep Criminologie, Universiteitsstraat 4, B-9000 Gent. *Crime on Line* wordt gratis toegestuurd aan personen die beroepsmatig en/of wetenschappelijk denk-, studie- of beleidswerk verrichten in het domein van de strafrechtsbedeling. De tussentijdse resultaten van de UG-ploeg werden neergelegd in een recente publicatie: HEBBERECHT, P., BOVYN, M., COLLE, P., LIPPENS, R., *Politie en Criminaliteit in Context, Vier jaar Steunpunt Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling*, Onderzoeksgroep Criminologie, Universiteit Gent, 1995, p. 1-248, met 31 contextualiserende tabellen en een Nederlandstalige, Franse en Engelse samenvatting.